

**PAWILON
POLSKI
W WENECJI**

BAZAAR POLONIA

kuratorka: Anastasiia Tsisar

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 18. Międzynarodowej Wystawie Architektury
w Wenecji w 2023 r.

KONCEPCJA WYSTAWY

Żyjemy w świecie hierarchii, żyjemy w świecie polaryzacji.

Żyjemy w świecie, w którym geografia jest zapośredniczona przez politykę i decyduje o wartości idei, ludzi i całych systemów światopoglądowych. Opis „rozwoju” opracowany przez ONZ jest zarówno cudownie jasny, jak i dezorientująco niejednoznaczny. Istnieje sześć podstawowych filarów rozwoju ludzkiego: równość, zrównoważony rozwój, produktywność, upodmiotowienie, współpraca i bezpieczeństwo. Paradoks polega na tym, że z rozwojem świata przyzwyczailiśmy się do uniwersalnej prawdy, dobra, miernika, który stosuje się bezwzględnie do wszystkich społeczności, kultur i wszechświatów. Jednocześnie pogoń za standardami i „normami” (Zachodu, kapitalizmu, globalizacji) prowadzi często do autodestrukcji, samoodrzucenia kultur i społeczeństw, które próbują u siebie zastosować te modele bez ich uprzedniej, krytycznej analizy.

Bazar jest jedną z najbardziej dawnych i uniwersalnych form dla wszystkich kultur świata. Według słowników antropologicznych bazar to w najpierw “wydarzenie” a dopiero potem “miejsce”. W znaczeniu międzyludzkich komunikacji, bazar jest przykładem dynamicznego systemu stworzonego przez społeczność dla społeczności, miejscem dla każdego i każdej, bezwzględnie na płeć, status społeczny, pochodzenie czy wiarę. Społecznie bazar to miejsce przestrzeni równoprawnej. Architektonicznie bazar, to ekologiczny i wbrew pozorom, uporządkowany przestrzennie konstrukt. Bazar to też architektura wolności i wolności, robiony z tego, co jest dostępne, staje się formą braku dominacji, braku władzy.

W ramach projektu Bazar, szukamy drogi alternatywnej, dążymy do celebracji wyboru. Szukamy więcej, niż jednej odpowiedzi na współczesne pytania o przyszłość człowieka. Naszym celem nie jest ani krytyka istniejących modeli, ani próba budowania innych, w opozycji do już istniejących.

Wystawa jest próbą stworzenia zbioru doświadczeń i praktyk, które będą służyć rozwiązywaniu różnych problemów współczesnego środowiska miejskiego i społecznego. Odpowiedzi na najbardziej złożone wyzwania naszych czasów - kwestie ekologii, równości, współistnienia społeczności i bezpieczeństwa - znajdują się w eksploracji praktyk dawno zapomnianych lub całkowicie zmienionych przez system kapitalistyczny.

Bazar, jako miejsce zarabiania pieniędzy nie jest kluczową definicją tej przestrzeni w naszych badaniach. Widzimy go jako formę realizacji ludzkiej wolności i samoorganizacji, łatwo i szybko dostosowywaną do potrzeb konkretnej społeczności. Widzimy bazar, jako przestrzeń współpracy będącej kluczowym elementem rozwoju danej grupy społecznej. Współpraca bowiem zakłada uczestnictwo i przynależność do społeczności i grup jako środek wzajemnego wzbogacania się i źródło społecznego znaczenia. Przynależność daje ludziom bezpieczeństwo, a bezpieczeństwo daje ludziom możliwość swobodnego i bezpiecznego rozwoju.

Dostrzegamy wymianę dóbr, usług i myśli jako podstawę rozwoju społeczeństw. Zastanowimy się jak “zaprojektować” przyszłość człowieka uwzględniając różnorodne praktyki kulturowe, różnorodne warunki klimatyczne i rozbieżne konteksty polityczne, społeczne i gospodarcze, które składają się na współczesny świat.

Widzimy przyszłość jako bogatą kolekcję równoległych pomiędzy sobą modeli rozwoju współistnienia społeczeństw i przestrzeni, encyklopedię doświadczeń i interpretacji ich zastosowania.

STRESZCZENIE SCENARIUSZA WYSTAWY

Wystawa jest próbą stworzenia zbioru doświadczeń i praktyk, które będą służyć rozwiązywaniu różnych problemów współczesnego środowiska miejskiego i społecznego. Odpowiedzi na najbardziej złożone wyzwania naszych czasów - kwestie ekologii, równości, współistnienia społeczności i bezpieczeństwa - znajdują się w eksploracji praktyk dawno zapomnianych lub całkowicie zmienionych przez system kapitalistyczny.

Projekt będzie realizowany w 4 etapach:

1) Badania terenowe

Celem pierwszego etapu jest zbadanie praktyk interakcji na bazarach w różnych kulturach świata. W tej fazie zespół projektowy wyrusza w podróż, aby przygotować materiał na wystawę. Przyglądamy się wnikliwie przestrzeniom i społecznościom, które stanowią alternatywę dla znanego Europejczykom zglobalizowanego rynku. W wyniku tych badań powstanie dokumentacja wideo rytuałów i praktyk, które napotkamy podczas naszej podróży oraz kolekcja artefaktów, planów i form architektonicznych, które zostaną wystawione obok dokumentacji wideo w pawilonie.

Plan projektu obejmuje pięć lokalizacji:

Rynek Berberów w Maroku.

Cel: Zbadanie rynku jako przestrzeni wzajemnej niezbędności dla życia społeczności, a również tego jak samoograniczające się przestrzenie i wydarzenia dostosowują się do ewentualnych potrzeb społeczności oraz jak funkcjonuje system wymiany i jak wymiana może być potencjalnie alternatywą dla pieniędzy.

Pchli targ w Duszanbe, Tadżykistan

W tym miejscu chcemy zbadać bazar jako przestrzeń oporu społecznego a również jako sposób tworzenia autonomii jednostki w ramach reżimów i przestrzeni autorytarnych.

Antakya, Turcja.

Antakya została nazwana miastem przyjaźni między narodami. Żydzi, muzułmanie, katolicy i prawosławni historycznie żyją razem w tym małym tureckim miasteczku. I choć wszyscy w mieście wiedzą, kto do jakiej religii należy, bazar jest jedynym miejscem, gdzie religia przestaje mieć znaczenie. Zarówno kupujący, jak i sprzedający porozumiewają się tu według zupełnie innych zasad, w których różnice religijne ustępują przed podstawową koniecznością i codziennymi potrzebami.

Cel: Chcemy tutaj zrozumieć, dlaczego i w jaki sposób bazar niweluje różnice kulturowe i religijne ludzi oraz jakie więzi i mechanizmy je zastępują.

Diyarbakır, Turcja

Na Bazarze w Diyarbakır chcemy zrozumieć, jak wojujące narody mogą istnieć i handlować razem, jak organizują swoją współpracę oraz jak i dlaczego bazar jako forma może służyć zachowaniu i rozwojowi kultur narodowych.

Kaszuby, Polska.

Porównanie targowiska "turystyczne" i prawdziwe rynki wykorzystywane przez lokalną społeczność i zrozumieć różnicę w zasadach ich samoorganizacji i znaczeniu dla społeczności.

2. Wystawa w Pawilonie Polskim w Wenecji

Wystawa wewnątrz pawilonu zostanie skonstruowana jako minimalistyczna w formie przestrzeń muzealna, prezentująca artefakty i rytuały przywiezione z podróży badawczej. Ściany pawilonu zostaną wyłożone blachą falistą malowaną na biało. Będzie to "ukłon" w stronę bazaru przeniesiony jednocześnie do ascetycznej przestrzeni, kontrastujący z bogatą architekturą pawilonu polskiego. W pawilonie znajdą się telewizory/ekrany prezentujące dokumentację wideo wybranych form komunikacji, rytuałów na bazarach, które były przedmiotem badań. Obok nich w gablotach muzealnych zostaną wyeksponowane artefakty symbolizujące dane rytuały. Zaprezentowana zostanie nasza analiza bazarowych praktyk, oraz wnioski i propozycje włączenia niektórych elementów w celu rozwiązania problemów współczesnych społeczeństw i przestrzeni miejskich.

Przy wejściu do pawilonu znajdą się obiekty replikujące różne tradycyjne formy placówek handlowych (tzw. szczęki). Obiekty będą przeprowadzać widza przez atmosferę bazaru do ascetycznej wystawy wewnątrz pawilonu. W dniach otwarcia Biennale planowany jest performance.

3. Performance w dniach otwarcia Biennale

Bazar nie jest ani przestrzenią, ani miejscem, ale wydarzeniem. Bazar nie może istnieć bez ludzi. W tym sensie ani obiekty, ani dokumentacja wideo nie zastąpią autentycznego doświadczenia bycia na bazarze, ani nie dadzą zrozumienia, jak działa ten system. Dlatego zaplanowany performance musi odtworzyć to wydarzenie bazaru. W tym celu chcemy zaprosić do Wenecji handlowców i osoby, które spotkamy podczas badań. W dniach otwarcia będą sprzedawać swoje zwykłe towary po ich pierwotnej cenie - np. worek ziemniaków, rękodzieło za kilka euro, usługa lub akcja. Celem tego spektaklu jest nie tylko przybliżenie rytuałów i praktyk funkcjonowania społeczności dawno zapomnianych przez Europejczyków, ale także zwrócenie uwagi na niesprawiedliwość, a często absurdalność systemu funkcjonowania pieniądza w kulturze europejskiej i nie tylko.

Performance w dniach otwarcia będzie również dokumentowany przez kamerzystów i transmitowany na żywo na jednym z ekranów w pawilonie. Przez resztę czasu trwania wystawy na tym ekranie będzie wyświetlana dokumentacja wideo z otwarcia.

4. Katalog

Katalog jest ważną częścią projektu, nie tylko jako zapis projektu i archiwum pawilonu, ale także jako sposób upowszechniania wiedzy powstałej w badaniach i rozwijania dalszej integracji udokumentowanych praktyk w pracach nad rozwojem środowiska miejskiego i rozwiązywaniem jego problemów.